

ЯКІСНА ОСВІТА – ОДНА ІЗ УМОВ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В РАМКАХ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Розкриваються питання доцільності входження України у європейський освітній простір. Аналізуються причини навчання студентів за кордоном. Пропонуються шляхи впровадження якісної освіти у вищих навчальних закладах України з метою підвищення вагомості здобування освіти у нашій державі.

Ключові слова: *освіта, Болонський процес, європейський освітній простір, освітньо-інноваційні заходи, навчання за кордоном, українські абітурієнти, якісна освіта, вища освіта.*

Раскрываются вопросы целесообразности вхождения Украины в европейское образовательное пространство. Анализируются причины обучения студентов за рубежом. Предлагаются пути внедрения качественного образования в высших учебных заведениях Украины с целью повышения значимости получения образования в нашем государстве.

Ключевые слова: *образование, Болонский процесс, европейское образовательное пространство, образовательно-инновационные мероприятия, обучение за рубежом, украинские абитуриенты, качественное образование, высшее образование.*

The reasons for Ukraine's entry into the European educational spare are discovered. The reasons of students' studying abroad are analysed. The new ways of introducing education of high quality in higher educational institutions of Ukraine in order to increase the importance of getting education in our state are offered.

Keywords: *education, Bologna process, the European educational space, educational and innovative activities, studying abroad, Ukrainian students, quality education, higher education.*

Вступ. *Входження України в освітній простір Європи відбувається за умов модернізації освітньої діяльності в рамках Болонського процесу. Враховуючи це, визначальними тенденціями сучасного розвитку національної освітньої системи є посилення гуманістичної спрямованості, духовної та загальнокультурної складової освіти, формування у студентів в процесі навчання системного підходу до аналізу складних технічних і*

соціальних ситуацій, стратегічного мислення, виховання соціальної та професійної мобільності майбутніх фахівців. Здавалося б усе у нашій державі робиться для того, щоб наші діти мали змогу здобути освіту. Проте, сьогодні за кордоном навчаються 35 тисяч українських громадян. Такого «буму» Україна не знала навіть у радянські часи, коли наші студенти навчалися в дружніх країнах на безкоштовній основі [5].

Сьогодні через зміцнення зв'язків між країнами та збільшення прозорості кордонів кожна молода людина за наявності свого (або ж батьківського) бажання має шанс отримати омріяну освіту за кордоном. Питання «навіщо?» ставиться не в усіх випадках, та коли все ж ставиться, відповідь для кожного різна. Для когось це, перш за все, якісна освіта, визнання диплому, кваліфікації світовою спільнотою та вимогливими батьками. Когось цікавить додаткова або вузькоспеціалізована освіта, яку в нас отримати важко. Іншого – розширення власного кругозору, побачення тет-а-тет з «іншою культурою» [9].

Постановка проблеми. Метою Болонського про-цесу є формування єдиного відкритого простору у сфері освіти, що сприятиме працевлаштуванню випускників і студентів на європейському ринку праці. «Відкрити вікно в Європу» - це означає підвищити якість нашої освіти до такого рівня, щоб її визнавали за кордоном. Однак тут потрібно поставити питання: а чи допоможе нам у цьому Болонський процес? Проблема, з якою зіштовхуються вищі навчальні заклади України – недобір студентів при вступі. Що ж відбувається насправді і чому?

Аналіз останніх досліджень. У наш час велика кількість дослідників приділяє значну увагу вивченню стану впровадження Болонського процесу у ВНЗ України. Це простежується у публікаціях: Л.Кондрашова, В. Різуна, В.Садовського, В. Лугового, О.Глушмана, О.Мороза, В.Бондара та багато інших. Дослідники О. Рось, В.Соловійов, А.Туренко на сторінках науково-педагогічних видань підносять питання впровадження сучасних технологій на підставі комп'ютерних інформаційних ресурсів ВНЗ [7; 8; 10]. Освітні інтернет-видання рясніють заголовками про проблему якісного навчання в Україні, яке зумовлює відтік наших абітурієнтів у інші європейські держави [4; 5; 7; 9].

Постановка завдань. Виокремлення проблеми та аналіз останніх досліджень зумовлюють розгляд завдань:

- доцільність входження України у Болонський процес;
- аналіз освітньо-інноваційних заходів, які реалізуються у вищих навчальних закладах з метою швидшої та якіснішої інтеграції вищої освіти України до європейського освітнього простору;
- аналіз причин відтоку абітурієнтів на навчання у європейські держави;
- шляхи утвердження якісної освіти у вузах України.

Виклад основного матеріалу. Про важливість підтримання ВНЗ України Болонського процесу на нашу думку, говорити вже не слід. Практично кожна європейська країна має багатий досвід побудови системи вищої освіти. Результати аналізу цього досвіду можуть сприяти розширенню й удосконаленню вітчизняної системи освіти, дозволять уникнути повторення

помилки та дадуть можливість отримати нові підходи до вирішення ряду проблем у даному напрямку. Беззаперечно, для випускників ВНЗ, які отримали додатки європейського зразка, це добрий шанс знайти роботу не лише в Україні, але й і за її межами.

Співпраця між вузами різних країн надає реальну можливість отримати рівноправний статус у європейському освітньому просторі, який визначає розвиток нашої держави на ціле покоління вперед [6, с. 127].

ВНЗ України працюють над удосконаленням освітньо-інноваційних підходів, які сприяють формуванню пізнавального інтересу студентів. Основний акцент робиться на раціональне поєднання принципів централізації і децентралізації інформаційних ресурсів, формування централізованої й розподільної бази знань електронного банку даних, що використовується в навчальному процесі. Зокрема, основний резерв підвищення активності студентів під час набуття знань у самостійній роботі та у дистанційному навчанні. Тому реалізовано віртуальні бібліотеки, веб-сторінки кафедр і персональні сторінки викладачів, формується електронний каталог навчальних і методичних матеріалів курсів, що читаються в університетах [10, с.44]

Прийнято формування електронного каталогу навчальних матеріалів до курсів, що викладаються, електронних конспектів лекцій, які вони читають. Викладачі працюють над використанням у навчально-виховному процесі інтерактивних технологій.

Приємно, що використання медіа-освіти підтримується в Україні на державному рівні. Про це свідчить Постанова Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 р., протокол № 1-7/6-150 [8, с.88].

Вищим навчальним закладам України слід забезпечити якісне навчання. Що ж таке «якісна освіта»? Міжнародною організацією зі стандартизації ІСО прийняте таке визначення якості: «Якість - сукупність характеристик об'єкта, що відносяться до його здатності задовольняти встановлені та передбачувані потреби» [6, с.35]. Адже ні для кого вже не секрет, що випускники, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр наступний ступінь освіти магістр планують здобувати за рубежом. Зокрема, у таких державах як Чехія, Польща. Чому?

Справа у тому, що випускників наших вузів навчання за рубежом зацікавлює. Вартість року навчання в деяких українських університетах вже сягає 25-30 тисяч гривень. Чесно вступити на бюджет, успішно склавши ЗНО, стає все складніше, враховуючи, що Міністерство освіти робить все можливе, щоб знівелювати цінність тестування і зменшити його вагу при вступі. Тому нічого дивного, що все більше молодих українців цікавляться навчанням у Європі - ціни не набагато вищі, а подекуди й нижчі, плюс європейський диплом, плюс комфортніші умови навчання і проживання, плюс багаторічний Шенген. У вузах Чехії навчання у державних ВНЗ безкоштовне.

А сусідня Польща - та взагалі сама робить кроки назустріч. За даними Посольства Польщі в Україні, у нинішньому навчальному році вже 2,5 тисячі українців навчаються в Польщі [7]. З квітня корпорація "Українсько-

Польський центр академічних обмінів” організовує екскурсії до польських університетів на дні відкритих дверей. Знижено вартість навчання (один семестр в європейському вузі - 550 євро); студенти часто можуть отримати стипендію, і повністю покрити своє навчання і проживання у Польщі [12]. Окрім того, у навчально-виховному процесі вузів цих держав існує якісне навчання, яке ще й технічно оснащено. Інтернет – всюди. І безкоштовно. Wi-Fi діє на території всіх вишів і у гуртожитків [4].

Що ж робити, щоб зупинити відтік студентів на навчання із України у Європу? Перш за все ВНЗ повинні дбати про якісний рівень викладання у закладах. Нам потрібно зрозуміти, щоб саме в процесі «гонитви» за впровадженням Болонського процесу ми можемо позбутися кращих надбань нашої національної системи вищої освіти. Для того, аби цього не сталося, нам потрібно в першу чергу зрозуміти хто ми є, а також проаналізувати наші освітні традиції, адже українська освіта славиться академізмом і фундаменталізмом [1, с.23]. Від ВНЗ вимагається створення внутрівузівської системи управління якістю навчання; створення навчально-методичного забезпечення підготовки висококваліфікованого фахівця [11, с.93]. Фахівцям слід брати участь у науково-практичних конференціях і семінарах з проблем освіти. Це дасть змогу узагальнювати передовий педагогічний досвід і впроваджувати в навчально-виховний процес прогресивні педагогічні технології. Робота з обдарованою талановитою молоддю, проведення олімпіад, наукових конкурсів, для школярів і студентів – все це теж є важливими складовими викладацької роботи [9].

Якісна освіта повинна починатися із навчання у середніх загальноосвітніх закладах. Студент, який приходить на навчання у вуз, повинен мати ґрунтовні знання із школи. Розроблено спільний проект Міністерства освіти і науки України, молоді та спорту України та Світового банку "Рівний доступ до якісної освіти» від 13 серпня 2007 року [2].

Нам не варто самим собі навіювати те, що наша освіта набагато відстає від розвитку освіти в Європі, нам навпаки слід остаточно переконати себе і інших, що у багатьох питаннях ми попереду Європи, адже те, що ми вже почали забувати в Європі про це тільки говорять, як про якесь велике досягнення. А проблема тут у тому, що нам не вистачає ось тієї європейської «розкрученості», також до нас відносяться, як до тих, кого слід навчати.

Висновки. Отже, інтеграція української вищої освіти у європейський та світовий освітній простір можлива лише за умов впровадження освітніх інновацій та модернізації підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах країни в рамках Болонського процесу. Якщо в результаті такий дій рівень вищої освіти в Україні підвищиться – це буде вагомим внеском національної вищої школи в перспективне майбутнє нашого суспільства та сприятиме визнанню держави України серед рівноправних членів Європейського Союзу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кондрашова Л. Проблеми вищої педагогічної освіти та її модернізації у світлі Болонської угоди/ Л. Кондрашова //Вища школа. – 2008.- №1. – С.29.

2. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Офіційний веб-сайт. Лист Міністерства 1/9-516 від 19.07.2012 "Щодо Умов прийому до вищих навчальних закладів у 2013 році" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/elektronnij-vstup>

3. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Офіційний веб-сайт. Спільний проект Міністерства освіти і науки України та Світового банку "Рівний доступ до якісної освіти". [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/index.php/ua/129-mizhnarodna-diyalnist/4636-poziki-za-gnuchkoju-shemoju>

4. Освітній портал. Освіта у Польщі як перспектива для української молоді [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/1135.html>

5. Освітній портал. Особливості вступного процесу і навчання у Чехії - плюси і мінуси [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/910.html>

6. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.)/[М.Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. бабин.]; під ред. В.Г.Кременя. – Тернопіль: Вид-во ТДПУ імені В. Гнатюка, 2004.– 147 с.

7. Рось О. Не наші університети. Реформи Табачника збільшили кількість українських студентів у Польщі. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/702.html>

8. Соловійов В.І. Формування пізнавального інтересу молодшого спеціалістів в умовах сучасного медіа-простору//Проблеми освіти: наук.-метод.зб. – К., 2012. – вип.71. – С.87-91.

9. Серебрянський С. Наша мета – підвищення якості освіти // Освіта України. – №41.–08.10.2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mon.gov.ua/index.php/ua/?itemid=101&option=com_content&view

10. Туренко А.М. Розробка і впровадження сучасних технологій і активних методів навчання на підставі комп'ютерних інформаційних та мережевих ресурсів вищого навчального закладу //Інновації у вищій освіті: збірник доповідей. – Київ, науково-методичний центр вищої освіти, 2003. – С. 43-50.

11. Ципко В.І. Засади філософського виміру освітніх інновацій в рамках Болонського процесу // Проблеми освіти. – К., 2012. вип. 71. – С. 92-96.

12. Яценко А. Польські університети заманюють українців [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://education.unian.net/ukr/detail/190565>